

Світлана ВІРСТА,

orcid.org/0000-0001-5507-5761

викладач-методист

КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

(Луцьк, Україна) renesvit@gmail.com

Тетяна ЖАЛКО,

orcid.org/0000-0003-1899-2530

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри інформаційної діяльності та туризму

Луцький інститут розвитку людини

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

(Луцьк, Україна) tzhalko@ukr.net

ВИВЧЕННЯ МІФІЧНИХ ОБРАЗІВ ДРАМИ-ФЕЄРІЇ «ЛІСОВА ПІСНЯ» ЛЕСІ УКРАЇНКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО «ПРАДАВНЬОГО ЛІСУ» ДАРИ КОРНІЙ

У статті розглядаються питання духовного формування особистості як комплексу загальнолюдських, національних цінностей та орієнтирів засобами літературної компетентності та читацької грамотності як навички у сприйнятті та використанні інформації в загальному контексті здобувача освіти, оновлення змісту літературного читання за умови цілісної освіти та сучасних вимог до освіченості людини, особливості впливу на розвиток особистості тем і жанрів, які формують основи системного критичного мислення. Простежується варіативність вивчення образної системи драми-феєрії Лесі Українки в контексті міфологічного та літературного аналізу. У процесі вивчення класичного світового шедевра Лесі Українки «Лісова пісня» пропонується залучити сучасне українське художньо-популярне дослідження вірувань праукраїнців Дари Корній «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» на основі застосування технології розвитку критичного мислення в процесі роботи з творами класичних та сучасних українських авторів на уроках літературного читання. Читання є потужним засобом формування особистості. Воно прилучає здобувачів освіти до скарбниці духовності і культури, літературних надбань українського народу, сприяє моральному, етичному та естетичному розвитку. Поряд із цим на уроках літератури відбувається систематична, комплексна робота з формування в учнів усіх складників повноцінної читацької навички. Міфологічний і аналітичний підходи у вивченні літературного твору забезпечують аналіз філософсько-естетичних поглядів письменниці, неординарне прочитання первісного глибинного та філософського контексту драми-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки, формують нерозривний зв'язок літературних традицій із сучасною українською літературою. Інтерпретація міфологічних образів, авторська трансформація народних уявлень вписані в канву художніх творів, а смислове навантаження, естетичні характеристики та унікальність використання в образній системі різнопланових та різночасових художніх творів створюють цілісну картину культурної спадщини давніх українців.

Ключові слова: *духовність, українська література, літературна компетентність, Леся Українка, міф, міфічні образи, Дара Корній.*

Svitlana VIRSTA,

orcid.org/0000-0001-5507-5761

Teacher-Methodologist,

“Lutsk Pedagogical College” of the Volyn Regional Council

(Lutsk, Ukraine) renesvit@gmail.com

Tetiana ZHALKO,

orcid.org/0000-0003-1899-2530

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Information and Tourism

Lutsk Institute of Human Development

of Open International University of Human Development “Ukraine”

(Lutsk, Ukraine) tzhalko@ukr.net

STUDY OF MYTHICAL IMAGES OF LESIA UKRAINKA'S "FOREST SONG" DRAMA IN THE CONTEXT OF THE MODERN "FOREST OF YORE" DARA KORNIY

The article considers the issues of spiritual formation of personality as a complex of universal and national values by means of literary and reader's competence as skills in perception and use of information in the general context of the learner. Among the humanities, a special role in the formation of spirituality belongs to literature, because it is in the process of its study that the teacher has the greatest opportunity to effectively influence the spiritual, emotional and evaluative sphere of the child, adjusting his or her value system. Spiritual culture is formed in society together with the accumulation of experience of generations, transmitted, preserved and enriched by the new achievements of mankind. National identification comes from the study and analysis of both classical literature and modern works. Lesia Ukrainka is one of the artists who enriched not only national, but also world literature and spiritual culture. She is known to the world as a bright and charismatic personality. During her short life Lesia Ukrainka managed to express herself in many literary genres: poetry, prose, drama, translations, literary critic and journalism. Lesia Ukrainka is one of the few artists of the Ukrainian artistic word whose work and activity were strongly connected with the world literary process, remaining at the same time an original national writer, whose works still arouse great interest among the average readers and fine art experts. In the study of the classic world masterpiece of Lesia Ukrainka 'Forest Song' it is proposed to involve a modern Ukrainian art and popular study of the beliefs of proto-Ukrainians in Dara Kornii's 'Magical creatures of Ukrainian myth. Spirits of Nature'. Interpretation of mythological images and the author's transformation of folk ideas are inscribed in the outline of works of art. Mythological and analytical approaches in the study of a literary work provide an analysis of the writer's philosophical and aesthetic views, an extraordinary review of the original deep and philosophical context of Lesia Ukrainka's drama 'Forest Song', form an inseparable link between literary traditions and modern Ukrainian literature.

Key words: spirituality, Ukrainian literature, literary competence, Lesia Ukrainka, myth, mythical images, Dara Korniy.

Постановка проблеми. Домінуючим стратегічним вектором сучасної освіти є духовне формування особистості. Духовність прийнято розглядати як комплекс загальнолюдських, національних цінностей та орієнтирів, які є в основі вибору життєвих пріоритетів. Серед гуманітарних дисциплін особлива роль у формуванні духовності належить літературі, адже саме в процесі її вивчення вчитель має найбільше можливостей ефективно вплинути на духовну, емоційно-оцінну сферу дитини, коригуючи систему її цінностей (Міністерство освіти і науки України, 2012).

Духовна культура формується в суспільстві разом із накопиченням досвіду поколінь, що передається, зберігається і збагачується новими надбаннями людства. Від того, наскільки молоде покоління – національно свідоме, патріотичне, готове взяти на себе відповідальність за розвиток і збереження духовності та культурних здобутків української держави, значною мірою залежить майбутнє України. Національна ідентифікація відбувається під час вивчення та аналізу як класичної літератури, так і сучасних творів. Літературна освіта спрямована на розвиток та формування літературної компетентності здобувача освіти, яка передбачає розуміння здобувачами освіти літератури як невід'ємної частини національної і світової художньої культури.

До митців, які збагатили не тільки національну, але й світову літературу та духовну культуру, належить Леся Українка. Письменниця відома світу як яскрава, харизматична особистість. Вона за доволі

коротке життя встигла заявити про себе в багатьох літературних жанрах: поезії, прозі, драматургії, перекладах, літературній критиці, публіцистиці. Леся Українка належить до тих небагатьох митців українського художнього слова, які своєю творчістю і діяльністю були міцно пов'язані зі світовим літературним процесом, залишаючись одночасно оригінальною й самобутньою національною письменницею, твори якої і донині викликають величезну цікавість як у пересічного читача, так і в мистецтвознавців і літературознавців.

Аналіз досліджень. Багато дослідників зверталося до мистецького спадку Лесі Українки. Серед них відомі українські критики та літературознавці: М. Зеров, В. Петров, О. Білецький. Численні праці присвячено й драмі-фейерії «Лісова пісня» у вивченні художніх, міфологічних, гендерних, психоаналітичних, соціологічних аспектів. На особливу увагу заслуговують інтерпретації «Лісової пісні» В. Агеєвої, Т. Гундорової, О. Забужко та ін., в яких відображено сучасне осмислення проблеми перевтілення персонажів. І нині цей геніальний твір залишає багато запитань, які потребують сучасного осмислення.

Мета статті – розглянути можливості залучення до вивчення класичного світового шедевр Лесі Українки «Лісова пісня» та сучасного українського художньо-популярного дослідження вірувань праукраїнців Дари Корній «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи». Нас цікавить питання аналізу міфологічної та літературознавчої традиції образної системи драми-фесерії в

аспекті доповнення матеріалами сучасного літературознавчого дослідження химерного світу чарівних істот у праукраїнській міфології Дари Корній.

Фольклорно-міфологічна основа твору з перших рядків драми-казки відкриває перед читачем сповнений таємничості чарівний світ волинської природи: Мавка, Водяник, Лісовик, Перелесник, Куць та ін. Книга Дари Корній дає змогу поповнити наші знання про культурологічну спадщину, міфо-поетичний космос праукраїнських істот-духів і побачити дійових осіб «Лісової пісні» в новому аспекті зі смисловим навантаженням, що становить особливий мікросвіт Всесвіту.

Виклад основного матеріалу. Творчість Лесі Українки припадає на складний період в історії України як у суспільно-політичному, так і в духовному аспектах розвитку. На зламі століть, духовних пошуків, нових світів і нових держав, митців об'єднує посилена увага до внутрішнього світу людини. Поетеса формує власне світобачення, гармонійно поєднавши набутки різних літературних спрямувань на основі новаторських філософських концепцій. Художні образи, створені письменницею, стали надбанням наступних поколінь. Її твори не втрачають своєї актуальності й сьогодні, а інтерпретації дають змогу відкрити нові аспекти думок, почуттів, проблем, що були важливими для письменниці.

У ліриці Лесі Українки естетика романтизму набуває обрисів часу й трансформується в новий напрям у літературі – неоромантизм. В її поетичному доробку з'являється творча особистість – натхненна, мрійлива, з власним баченням світу краси, – власне, саме такою й була письменниця. Її твори не були черговою картинкою соціально-побутової драми. Неоромантичні європейські тенденції стали провідними для Лесі Українки у створенні персонажів драми-феєрії «Лісова пісня» з урахуванням естетичних й культурологічних особливостей свого народу. Поява проблемної філософської й психологічної драми у творчості Лесі Українки стала сходинкою в пізнанні гармонії Світу. Як музична особистість, письменниця все життя зберігала любов до народних пісень, які сама збирала й записувала. Ім'я рідного народу стало найменням поетеси, адже вона була однією з тих, хто шанував національну самобутність українців. Широ закохана у свою маленьку Батьківщину, Леся ще дівчинкою відкривала для себе привабливий духовний світ поліщуків. У 1911 році в Кутаїсі Леся Українка пише за дванадцять днів, на одному диханні, перлину своєї творчості, своєрідну філософсько-поетичну притчу про життя – драму-феєрію «Лісова пісня».

Туга за рідним краєм, рідним домом, волинськими лісами стали поштовхом до написання дивовижної казки про відображення чарівного світу природи і звеличення творчого «Я» в людині.

Про задум написання драми «Лісова пісня» Леся Українка пише в одному з листів до матері: «Мені здається, що я просто згадала наші ліси та затужила за ними. А то й ще здавна тую мавку «в умі держала», ще з того часу, як ти в Жаборинці мені щось про мавок розказувала... Потім я в Колодяжному в місячну ніч бігала самотньою в ліс (ви того ніхто не знали) і там ждала, щоб мені привиділася мавка... Зачарував мене сей образ навіки» (Чіп, Веремєєва, 2001: 21).

«Лісова пісня» – твір неоромантичний і за задумом, і за жанром, і за змістом. Кожен із персонажів – носій «своєї драми», яка надає їм неповторності, об'єднуючи водночас спільними умовами життя. Переживання кожним свого випробування відбувається за найвищими критеріями, котрі виявляють сильну волю чи «рабський дух» особистості, що позбавляє її здатності вирватися з-під впливу «людських клопотів» і сягнути висот свого духовного покликання. Інтуїтивне бачення незримого, зв'язок із потойбічним, містичним, сприйняття «підземного» потоку життя, філософське сприймання дійсності, відчуття – все це стильові компоненти творчості Лесі. Дивовижне відтворення образів на основі українського фольклору, світі українських міфів, міфічних володарів природи (Ячменьова, 2006).

У «Лісовій пісні» зображені дві складні системи – світ людини і світ природи, які суперечливо, драматично, а то й трагічно взаємодіють. Світ людини представлений образами дядька Лева, його небожа Лукаша, сестри, Лукашевої матері, Килини та її дітей. Різні характери, долі, системи цінностей.

Світ природи – це світ лісу, дерев, трав, озера, струмка, худоби, пір року. Водночас це й світ міфологічних, казкових персонажів: Лісовик, Мавка, Русалка, Водяник, Той, що греблі рве, Той, що в скалі сидить, Перелесник, Злидні та ін. Варто зазначити, що Леся Українка однією з перших в українській літературі зобразила природні сили як дійових осіб. Поява Мавки пов'язана з розквітом рослинності, бо вона – «дочка лісу», «лісова царівна», а причиною її пробудження стала чарівна мелодія Лукашевої сопілки. Пісня пробудила Мавку від зимового сну, привела її на людські стежки, дала їй людську душу, навчила любити, страждати, згубила її, а згубивши – врятувала.

Доповнити уявлення читача про прадавній чарівний ліс та його мешканців Лесі Українки допоможе Дара Корній – українська сучасна письменниця, журналістка. Книга «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» видавництва «Віват» побачила світ у 2017 році. Сторінки книги нагадують давні рукописи, де систематизовано й описано духів природи – Лісу, Води, Землі, Повітря. Кожен міфологічний персонаж має свій «паспорт»: вдача духа, походження, місце проживання, магичні здібності/призначення, уподобання (чого не любить й навпаки), гостинець (чим можна задобрити). В описах тексту виловлюєш нові подробиці, хоча й незначні, але цікаві, як-от: колір волосся, борода, прикраси, тотемну рослину. Твір зближує сучасного читача з нашими пращурами, дає змогу відчувати красу древніх вірувань і допомагає зрозуміти, що величезний і дуже цікавий шар культурної спадщини давніх українців, химерний світ чарівних істот праукраїнської міфології, досліджений і опрацьований Дарою Корній, – не просто слова, а частина нашої культури. Особливою окрасою книги є авторські казки письменниці.

Головною дійовою особою сакрального світу є Мавка (за народною міфологією, мавки, м'явки, нявки, навки, бісиці). То хто ж вона, лісова красуня, яка прийшла зі сторінок «Лісової пісні»? Леся Українка описує свою героїню досить небагатослівно: «В ясно-зеленій одежі, з розпущеними чорними, з зеленим полиском, косами...» (Українка, 2004: 18).

Якою ж ми бачимо Мавку в пралісі Дари Корній? «Мавка, або Нявка. Назва походить від слова «Нав» – так зветься за віруваннями праукраїнців місце, куди людина потрапляє після смерті. До мавок завжди було ставлення неоднозначним. За давніми уявленнями, мавка – це неупокоєна душа дівчини, яка вкоротила собі віку через нещасливе кохання або з туги за коханим відмовилась переходити у світ мертвих. Після смерті вона не пам'ятає того, що було, але відчуває журбу. Наші предки мавок не узагальнювали, а кожну по-особливому виділяли. На початку ХХ ст. дослідник Ю. Миролюбов записав у селах Подніпров'я імена двадцяти восьми «сестринців» (Корній, 2019: 80).

«Всі вони надзвичайно вродливі: стрункі, мають звабливі очі, довгі вії, розкішне довге волосся. Колір волосся буває різний: Березиця – білокоса, Вербиця – зеленокоса, Росяниця – з руським, завжди вологим від роси волоссям, Грозовиця – з яскраво рудим волоссям, Житниця – золотокоса, Косана (Сана) – лісова мавка з чорним довгим до землі волоссям...» (Корній, 2019: 89).

«Голову мавки прикрашає вінок з листя дерева, у якому вона живе. Якщо мавка польова – то з квітів польових. Лісові мавки скоряються господарю лісу – лісовику, польові – польовику. Ставлення до людей у мавок неоднозначне... Найворожіша до людей мавка Лобаста. Єдина з мавок, що активна взимку. Висока, наче дерево, білокоса й білотіла... має руки-крила та червоні нігті. Ними вона залоскочує до смерті, щойно зимовий сон склепить повіки» (Корній, 2019: 90).

Мавка поважає життєвий устрій лісового світу, його закони та правила існування. Леся Українка змалювала ідеалізований і сильний образ Мавки: лісова красуня намагається наблизити дійсність до мрії, на шляху до щастя її ніщо не може зупинити. Вона без жалю покинула заради «людського хлопця» лісові хащі й могла б знайти з людьми спільну мову, якби всі вони були такими мудрими, як дядько Лев. «Як дівчина... ба ні, хутчій як панна, бо й руки білі, і сама тоненька, і якое так убрана не по-наськи...» (Українка, 2004: 18). Історія Мавки повертається до первісної єдності людського і стихійного. У цій казковій драмі вирішальну роль відіграє романтичне ототожнення «особи» і «природи», що є ознакою натуралістичного імпресіонізму. «Німого в лісі в нас нема нічого», – говорить Леся Українка устами Мавки (Українка, 2004: 17) і цим малює природу в «Лісовій пісні» як живу, не відокремлюючи її від людського існування. Це суто романтичне сприйняття природи як міфу, за яким кожне дерево, камінь у західноєвропейських романтиків тлумачено як особу, як втілення окремої істоти. Природа не завжди чужа і ворожа людині. Вона стає близькою до людського й людське з'єднується з природним. Гортаючи ілюстрації книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи», можемо побачити, який вигляд має Мавка. Безумовно, це погляд художниці Ангеліни Канкави. Кожен портрет магичної істоти колоритний, деталізований, який привертає увагу читача.

Лісовик, гайовик, праведний дід, лісовий пан – ось як описує його Леся Українка: «Малий, бородастий дідок, меткий рухами, поважний обличчям; у брунатному вбранні барви кори, у волохатій шапці з куниці... курить люльку» (Українка, 2004: 10). У п'єсі Лісовик – добрий і розважний дух лісу.

Ось що ми знаходимо на сторінках книги Дари Корній: «Він добрий, справедливий господар. Наші предки вірили, що коли ліс сігає певного обширу. Він отримує щось схоже на свідомість і волю, які матеріалізуються в дух. Чим сильніший та здоровіший ліс, тим могутніший лісовик. Це

дух одинак (не варто плутати з російським лешим, який має жінку – кікімору), тому не зацікавлений у накопиченні матеріальних благ. Залежно від обставин, лісовик легко змінює зовнішність (веле-тень, мурашка, сухий пеня, птах), може набувати й людської подобу» (Корній, 2019: 10). Саме таким його описувала і Леся Українка: «Лісовик має тільки одне вухо – ліве, – воно велике й всечу-юче. Лісовик істота справедлива й без причини не карає. Жодна подія в лісових володіннях не відбу-деться без його відома та дозволу. Він передбачає небезпеки – гучно сурмить у ріг, попереджуючи усіх» (Українка, 2004: 12). Мисливці, лісоруби, звичайні селяни-збиральники намагалися дотри-муватися неписаних правил поведінки в лісі, щоб не розгнівити лісовика. Саме таким був мудрий дядько Лев. Та коли ви накапустили – начувайтесь. «Обдурити лісовика неможливо. Зимує він у бар-лозі, поруч із ведмедем. Прокидається навесні...» (Українка, 2004: 13).

Вода, за світобаченням праукраїнців, – одна з основних стихій світобудови. За давніми міфами й легендами, ця водна стихія існувала у вигляді первісного «синього моря». Вода – найважливі-ший дар неба Матері-Землі, бо вона оживляє її та робить плодючою. Вода також виступає як спосіб магічного очищення. Земна вода поєднана з небес-ною, а тому є символом морального і духовного очищення, що виявилось необхідним для героїв твору. Водна стихія у драмі-феєрії «Лісова пісня» представлена в різних іпостасях: озеро, болото, дощик, роси, сльози та ін. Вода стає символом ско-роминучості земного життя і людських почуттів.

Подругою і сестрою Мавки була Русалка – нібито весела й безтурботна дівчина, а з іншого боку – підступна. Вона прагнула зтягти Лукаша в болото, використавши допомогу Потерчат і під-тримку Куця. Русалки – це духи водяної стихії. «Русавки (купалки, водяниці, лоскотухи) – богині земної води, які живуть на дні водоймищ» (Кор-ній, 2019: 158). Своім батьком Русалка називає Водяника. «Слово «Русалка» деякі дослідники поєднували зі словами «русло», тобто місце пере-бування в річці. Русалки мають блакитне тіло, великі чорні або зелені очі. Волосся в них зелене, завжди розпущене, старанно доглянуте. Проки-даються на весні, оберігають поля від повені чи посухи, а ще вміють пустувати. Своім батьком Русалка називає Водяника (водяний, водовик, кум Гребінь) – міфічного царя, який володіє всією водою на світі, ставлення до людей неодноз-начне» (Корній, 2019: 160). Водяник має чудо-вий талант переверництва. Леся Українка описує його так: «Він древній сивий дід, довге волосся

і довга біла борода всуміш з баговинням звиса-ють аж по пояс. Шати на ньому – барби мулу, на голові корона із скойок. Голос глухий, але дужий» (Українка, 2004: 4).

«Потерчата (потороча, згиблення) – це душі дітей, що живуть по озерах або на болотах, ходять у темряві з каганчиком і тим світлом заманюють людей» (Українка, 2004: 9). Найвірогідніше назви є похідними від слів «терпіти», «потерпати», «страждати». Це немовлята, що померли одразу після народження без хрещення і стали потойбіч-ною силою, ховали їх саме на озерах і болотах. «Це блудні вогники на болоті, наче каганці то спалаху-ють, то гаснуть» (Українка, 2004: 14). У «Лісовій пісні» вони так пояснюють своє існування: «Нас матуся положила / і м'якенько постелила, / бо на ріння, на каміння / настелила баговиння, і лататтям повкривала...» (Українка, 2004: 14). Говорять про них й інші дійові особи: «...і бідним сиротяткам-потерчатам / каганчики водою заливає» ; «Еге! то знаю ж я! То Потерчата!» (Українка, 2004: 15).

Дара Корній інтерпретує образ потерчат у душі народної міфології: «На Волині вважали поганою прикметою, якщо хату побудовано на місці похо-вання дітей. Потерчата бояться блискавки, бо, якщо вона в них влучить, загинуть. Під час грози потерчата ховаються під ліщиною. Вважається, що блискавка не влучає в це дерево...» (Корній, 2019: 101).

Відомою в українській міфології є постать Куця, чиє мовлення у драмі розкриває його роль і функції: «...бо він умів тримати з нами згоду. Було, і цапа чорного держить / при конях, щоб я мав на чому їздить» (Ячменьова, 2006). Людям відомо, що в стайні потрібно тримати чорного цапа для Куця, аби він не чіпав коней. Леся Укра-їнка на означення лихої, нечистої сили вживає кілька лексем, в одному випадку називаючи її прямо, в іншому – свідомо оминаючи називання, дотримуючись поглядів на те, що ім'я нечистого часто згадувати, а особливо після заходу сонця, не можна. «Куць, щезник, той, що в скалі сидить. Назва походить від слова «щезати». Щезник є невидимим, однак має властивість перевтілюва-тися. Чорна волохата істота з маленькими ріж-ками на голові. Очі круглі, малі, червоні. Замість носа свиняче рило. Зуби дрібні, але гострі. Гострі й пазурі на пальцях ніг і рук. І, звісно, у нього довгий вертлявий хвіст. А ще він талановито грає на сопілці. У такі миттєвості стає видимим для людського ока... Його сопілка особлива. Кажуть, що в разі потреби за її допомогою щезник може зупиняти час – завдяки особливій мелодії, яку знає тільки він» (Корній, 2019: 14).

Представником нечистого світу в драмі є Перелесник, опис якого не різниться від народних уявлень. Це чорт, що літає змієм, постає у вигляді молодого хлопця і зваблює дівчат: «...гарний хлопець у червоній одежі, з червонястим, буйно розвіяним, як вітер, волоссям, з чорними бровами, з блискучими очима». «Будь моя кохана! / Звечора і зрана / самоцвітні шати буду приношати, / і віночок плести, / і в таночок вести, / і на крилах нести...» (Українка, 2004: 6).

Леся Українка майстерно оминає ім'я нечистого, Той, що в скалі сидить, Той, що греблі рве, враховуючи вірування українців в те, що, коли згадувати чорта занадто часто і без потреби, можна накликати його до хати.

Дуже небезпечні істоти – це Злидні, домові карлики, що призводять до зубожіння. Злидні – діти Недолі: «Не сама біда ходить, а з дітками». «Недоля – велике ледащо, немите й нечесане, погано вбране. Мотузком підперезане, яке без пуття охає та нарікає, прикульгує на обидві ноги та спирається на мотовило. Хустина дірява, брудна та геть уся у вузликах. Скільки вузлів та дірок – стільки нещастя у недолі» (Корній, 2019: 228). Леся Українка в «Лісовій пісні» так описує злиднів: «Злидні – малі, зморені істоти, в лахмітті, з вічним гризьким голодом на обличчі» (Українка, 2004: 5). Магія слова може не лише приносити удачу, а й накликати біду, якщо мовити щось лихе не в ту хвилину. Чи не знали цього Лукашева мати з Килиною, бо самі наврочили нещастя

в дім: «Бодай так вас самих посіли злидні! / Нехай того посядуть, хто їх кличе!» (Українка, 2004: 23).

У пролозі бачимо ще незайману, гармонійну природу. Причому природа протиставлена людському світові. Свобода порівнюється з «весняною водою», вітром, невпинним рухом і оновленням. У фіналі люди таки покидають ліс, повертаються до села, не знайшовши гармонії з природою.

Висновки. Отже, в п'єсі Лесі Українки «Лісова пісня» співіснують два світи: світ природи та її фантастичних істот і реальний світ звичайних людей, між якими є певний конфлікт. Міфологічні персонажі Лесі Українки в «Лісовій пісні» зображені саме такими, якими вони склалися в уяві українського народу. Проте кожному з демонологічних істот Леся Українка наділяє загальнолюдськими рисами: вони відчують і переживають радощі, невдачі, горе, родичаються, гніваються. Міфологічні істоти виявляються мудрішими від людей. Головний конфлікт у драмі полягає в боротьбі за світле, гармонійне життя, за мрію, за красу. Це стосується як світу людей, так і світу природи, оскільки і у світі міфологічних істот є світлі й темні. Ці два світи поєднує прагнення до гармонії співіснування, творчого начала, краси. Тому природа в п'єсі виступає в ролі дійової особи. Поповнити скарбницю знань про цікавий шар культурної спадщини давніх українців й віднайти власний шлях до гармонії зі Світом варто і зі сторінок сучасної української книги Дари Корній «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Корній Д. Чарівні істоти українського міфу. Духи природи. Харків : Виват, 2019. 320 с.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231> (дата звернення: 03.10.2020).
3. Українка Л. Лісова пісня. Драма-феєрія в трьох діях. Харків : Фактор, 2004. 28 с.
4. Чіп Н., Веремієва І. Леся Українка сюжети з життя в ілюстраціях і документах. Київ : Спалах, 2001. 48 с.
5. Ячменьова М. Магічний «скарб» «Лісової пісні» Лесі Українки. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/3860/1/06yammms.pdf> (дата звернення: 01.10.2020).

REFERENCES

1. Kornii D. Charivni istoty ukrainskoho mifu. Dukhy pryrody [Magical creatures of Ukrainian myth. Spirits of Nature]. Kharkiv: Vivat, 2019. 320 p. [in Ukrainian].
2. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 [Education act]. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231> (data zvernennia: 03.10.2020) [in Ukrainian].
3. Ukrainka L. Lisova pisnia. Drama-feieriia v trokh diiakh [Forest song]. Kharkiv: Faktor, 2004. 28 p. [in Ukrainian].
4. Chip N., Veremieieva I. Lesia Ukrainka siuzhety z zhyttia v iliustratsiiakh i dokumentakh [Lesia Ukrainka: moments through pictures and documents]. Kyiv: Spalakh, 2001. 48 p. [in Ukrainian].
5. Yachmenova M. Mahichnyi «skarb» «Lisovoi pisni» Lesi Ukrainky [Magical treasure of Lesia Ukrainka's 'Forest song']. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/3860/1/06yammms.pdf> (data zvernennia: 01.10.2020) [in Ukrainian].